

Arnavutluk ile ilgili olarak önceki yazıda sözünü ettiğim kitabın (Almanca) bugün yaklaşık 100 sayfasını okudum, yarın bitiririm.

Arnavutluk ile ilgili olarak yeni bir konu öğrendiğimi sanmıştım, yanılmışım!

Yeni olan elbette var ama tahminimden oldukça azdır.

Hele de Doğu Avrupa ülkelerindeki sistem değişimleri üzerine kitaplar yazmış Wolfgang Merkel'in sistemdeki çözülme konusunda Bulgaristan, Romanya ve Arnavutluk'un aynı kategoride olduğu saptamasını okuyunca, konunun neden tanıdık geldiğini daha iyi anladım.

Yok aslında birbirimizden farkımız, ama biz Osmanlı Bankasıyız!

Bütün sosyalist rejimler gibi Arnavutluk da yeni insan yetiştirmeyi amaçlıyor. Bu insan oluşmazsa sosyalizmin zaferi tamamlanamaz belirlemesi yapıyor Enver Hoca.

Aynısını ve üstelik aynı yıllarda Bulgaristan da yapıyor. (Bkz. **Sosyalizmden Kapitalizme Geçiş – Bulgaristan ve Romanya Örnekleri**)

) Bu kitabı

www.engineerkinerkitaplar.blogspot.com

da bulabilirsiniz.

Bulgaristan'ın bu konuda biraz daha bilimsel olduğu bile söylenebilir.

Her iki ülkedeki parti de yeni insanın üretici güçlerdeki gelişmeyle kendiliğinden bir süreç içinde oluşmayacağını saptıyorlar.

Başarısız oluyorlar ve Arnavutluk'taki başarısızlık biraz daha büyüktür.

Gelelim sistemin çözülmesine...

Enver Hoca Nisan 1985'te ölür. Yerine Ramiz Alia geçer.

Doğu Avrupa ülkelerinde –özellikle Polonya- rejime karşı muhalefetin yükselmesinin Arnavutluk'u etkilemeyeceğini söyler. 1989'da sosyalist rejimler peşpeşe yıkılırken, bu gelişmenin de Arnavutluk'u etkilemeyeceğini söyler ama bu arada da belirli açılımlar yapmaya yönelir. Almanya, Sovyetler Birliği ve ABD ile tekrar diplomatik ilişki kurulmaya yönelinir. Dini propagandaya verilen cezalar kaldırılır.

2 Haziran 1990'da çok sayıda kişi Tiran'daki elçiliklere sığınarak ülke dışına çıkmak istediklerini belirtir. Beş gün sonra yönetim bunlara serbest seyahat izni verir.

Çok sayıda kişi gemilere dolarak denizi geçip İtalya'ya ulaşır.

O zamanki fotoğrafları, İtalyan jandarmasının ayaklarına kapanan insanları belki hatırlarsınız.

Ülkenin boşalmaya başlaması Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin son günleri gibidir. O ülkede de çok sayıda insan Macaristan'a vizesiz geçip, buradan Batı Almanya'ya gidiyordu.

Hemen ardından ülkede çok partili sisteme geçildiği ilan edilir ve Demokratik Parti kurulur.

Tiran'da Azem Hajdari önderliğinde rejime karşı öğrenci eylemleri başlar.

Bulgaristan-Romanya-Arnavutluk'ta sosyalist rejimlerin çözülmesinin ortak noktası, bunun aşağıdan ve yukarıdan karşılıklı etkileşimle yürütülmesidir.

Yukarısının ya da parti yönetiminin anlayışı şudur: bu iş bitti, bu sistem artık yaşayamaz. O zaman değişimi biz başlatarak yönlendirmeye çalışalım, inisiyatifi başkasına bırakmayalım.

Bu yönlendirme çabası, gelmesi kaçınılmaz görünen kapitalist düzende iyi yer kapmak isteğini içermektedir.

Madem bu iş bitti, anlaşılm, kan dökülmesin!

Genel anlayış budur.

DAC'de Honecker Pazartesi gösterilerine ateş açılması emrini verince politkbüro tarafından görevden alınacaktır.

“Aklını mı kaçırdın Eric, yüzlerce kişiyi öldüremeyiz!” (Bkz. **1989 Berlin Duvarı**)

Leipzig'deki göstericilere karşı kente sokulan askeri tümenin komutanı da muhtemel bir kan banyosunun sorumluluğunu üstlenmemek için yıllık izne ayrılacaktır.

Romanya'da nomentlatura, ordu ve gizli servis yıllardan beri bölünmüştü. Aralarında kısa süreli iç savaş yaşanır. Hapsedilen Çavuşescu yandaşlarının tamamı kısa süre sonra affedilecektir.

Bulgaristan'da geçiş daha yumuşak olur. 40 yıl Bulgaristan Komünist Partisi genel sekreteri olan Jivkov yolsuzluk suçlamasıyla hapse atılır ve orada ölür.

Aslında Jivkov “günah keçisidir”.

Arnavutluk'ta Ramiz Alia sonraki yıllarda muhtemel bir kan banyosunu önlediğini iddia edecektir. Bu konuda kanıt yoktur ama olabilir.

Herkes sonuçta şunu düşünmüştür: bu iş bitti! Şiddet kullanmanın anlamı yok, anlaşalım!

Bu anlayış her tarafta geçerlidir ve bu nedenle de hiçbir reel sosyalist ülkede geçmiş suçlanmasına rağmen devri sabık yaratılmamıştır.

Yaptıysak hep birlikte yaptık, kim kimi yargılayacak?

Arnavutluk –farklılıklar da bulunmakla birlikte- büyük resme uyuyor.

Bu kitaptan sonra birkaç tane daha var ama onlar da bununki kadar hızlı gider mi, bilemiyorum.